

ИЗБРАНЕ ПРИЧЕ

НАЛЕТ

Шта би требало да направиш од живота? Да се припремиш да умреш, бар тако кажу они мртваци што их читаш на првој години, као и језиви гуру девојчине сестре ако ти је девојка Каси, као што мени јесте. Прилично сам сигуран. Основно је да одеш толико далеко од властитог сопства да уопште нема везе кад умреш јер се то већ догодило, од свега си се већ опростио. Али да будем искрен, ја немам толико времена. Рак јаја (терапеут ми каже слободно га тако зови, а исто ми каже и гинеколошкиња, како зовем своју онколошкињу да бих је зезао), тако да јесте, рак јаја се раширио, није ми више само на левом јајету већ по целом телу. И на мозгу, тако да не бих нужно поверовао у све ово. Само што немам појма шта је смрт, па како онда да се припремим за њу? И цела та прича о беспопствениости, шта ако то уопште није поента? Како такав језив гуру може нешто да зна?

Као што кажем, главно је што немам времена, нити енергије. Само кад ово куцам морам да дремнем практично после сваке реченице, што је за мене супер ових дана, да вам кажем искрено. Тако да се ја не припремам за смрт већ за свој Последњи Налет Енергије, што је заправо медицинска чињеница. Неколико дана или чак сати пре него што одапнеш (терапеут ми каже слободно тако реци, само прихвати све како јесте) умор наједном изветри из тебе и напуниш се оним што те је раније испуњавало. Кажу да ти то можда мозак испумпава све своје хемикалије пре него што се одјави и одједном можеш да говориш ако ниси могао или да се добро наједеш ако ниси јео или шта већ.

Ево како ја то замишљам. На журци си или у кафићу или тако негде, али си тотално скењан јер девојка која ти се свиђа (Каси, у мом случају) није ту и другар је испушио траву коју је требало да подели с тобом, а ароматизовани румови које си попио код куће да уштедиш кинту у изласку нимало те не хватају и капираш да ћеш седети у ћошку и бесно буљити у бедне мороне остатак вечери или ћеш можда отићи до дискаунта и купити десетак чоко-ролата и запалити кући да се извалиш на кауч и гледаш маратон серијала *Доктор Ху*. Али одједном креће твоја песма, она што има одличан бас, и рум те хвата и Каси се појављује и узима те за руку и вуче те усред журке и скачеш и вртиш се као мало дете или као они дервиши што то раде да се приближе Богу. Разлика је само што кад плес стане, тебе више неће бити, паф.

Мрзим да плешем плус зашто бих баш тако искористио Последњи Налет Енергије? Стављам то на Фејс да чујем шта људи мисле иако је то обично депресивно. Рекли су, као ја бих устао рано и гледао излазак сунца или ја бих написао писмо свим посебним људима у свом животу или ја бих најзад себи опростио или ја бих отишао и град и грлио непознате људе и говори им да је живот драгоцен или ја бих опљачкао банку или украо понија из дечјег зоо-врта или се урадио фрибејс кокаином и ћипао док ми срце не стане или шта већ. Многи су рекли да би тако требало

да живимо све време, као да нам је сваки тренутак последњи, а ја само што им нисам рекао да то неће ићи. Мислим, јесте, слободно ти покушај себе да убедиш да ти се живот може завршити сваког тренутка, али нећеш поверовати у то, нећеш све док ти једно јаје не оде и не будеш могао да седнеш а да се не онесвестиш или да једеш а да се не задишеш. Покушај то да замислиш, хајде. Мислићеш да јеси, али ниси.

Готово сви који имају децу рекли су да би тако провели Последњи Налет, с децом, што ми је дало идеју. Још имам десно јаје, а на њему нема рака, у ствари гинеколошкиња ми каже да је суперздравио, да додатно шиба спермиће да надокнади оно јаје што су ми одсекли. Плус нисам био на зрачењу неколико недеља и успео сам да издркам неколико пута, тако да би нова сперма доле требало да је спремна. Нисам рекао Каси иако је била овде три пута ове недеље и једном ми је мало увалила језик кад ме је пољубила да се поздравимо што не би смела јер више немам имуни систем, али ко га јебе. Заправо, јесам јој испричао за Налет. Заплакала је, што је ваљда највеће ложење у универзуму, кад девојка плаче због тебе, па ми се мало дигао, што не звучи као да је богзна шта, али јесте. Али нисам јој рекао како планирам да искористим Налет. Мора да буде спонтано. Или ће пристати или неће. Кад крене Налет, устаћу и отићи да је нађем, па ћемо видети.

Можда ћу и то ставити на Фејс. Девојке, ако вам тип приђе и пита вас да ли могу да вас напумпам пре него што умрем, то ми је једина шанса да поживим, шта бисте рекле? Мада, кад га тако срочим, звучи некако јадно. Можда је цела замисао лоша, можда не би требало да тако потрошим свој Налет. Можда не би требало да унапред одлучиш шта ћеш с Налетом све док ти он не Налети, па пустиш да ти енергија каже како да га искористиш. Као кад се родиш и почнеш да врштиш и онда да сисаш, не зато што си тако планирао већ

ИСТИСКИВАЊЕ

Њој треба дете. Постоји противтежа свему, неко је једном рекао, или је требало да каже, противтежа времену проведеном с особом на самрти јесте време проведено с тек рођеном особом. Квака је у томе да Гретина рођена деца, све троје одрасли и у стабилним везама, немају деце. Водила је рачуна да им не придикује, суздржавала се и од најмање примедбе која би у њима могла побудити грижу савести или кајање због невољности да изроде потомство. Постајало јој је јасно колико је безуман био тај приступ. Време је да их притисне. Грета устаје и леже сваког дана осећајући се неиспуњено. Зашто не би и они?

Засад, у сваком случају, нема унучета којем би могла да похита након још једне бруталне ноћи с времешном, нездравом и готово натприродно незахвалном свекрвом. Гретина најбоља опција је нови син ћерке њене пријатељице Луси. Грета га је видела само на фотографијама – безбради, тамнокоси дечачић – што јој даје оправдање да непозвана сврати и лично га упозна. Понедељак је, дан кад Луси мења ћерку. Вреди свратити тог јутра бар насумично.

Али нико не излази да отвори код Луси. Грета звони, потом куца, потом пролази кроз капију с бочне стране и одлази иза куће, не зато што очекује да ће тамо

затећи Луси и дечака већ зато што нема план Б, нема другу идеју како да се утешу и скрене себи пажњу. Требало би да иде кући и да још једном покуша да попуни свекрвину пријаву за кућну негу, или свекрвину пријаву за здравствене погодности, или свекрвину пријаву за пореске олакшице за болесне и неспособне, да успут сврати и преда свекрвин узорак урина и да купи још пелена за одрасле и још варикне и још суплемената, под претпоставком да се сетила да убаца у торбу купон за неки од њих, али убеђена је да ће се због тих задатака закуцати у дрво, конкретно, у велики, голи кестен на углу улица Ројал и Осма. Већ је то замислила, не једном. Усред скретања улево на Осму, глуми да има напад анеуризме. Пресамићује се, притиска гас, пролеће кроз цветњак и забија се у огромно дебло. Баш тужно, али вероватно није патила.

„Луси није код куће.”

„Молим? Да?” Грета покушава да утврди одакле долази глас.

„Видела сам да је давно отишла.”

„Ах.”

На стражњем трему суседне куће стоји млада жена, отприлике година као Гретино најстарије дете. Држи врцаву бебу у наручју. Како се приближава, пропињући се да види преко живе оgrade, Грета примећује да је беба, иако је жена црвенкоса и бледог тена, азијског порекла. Вероватно Кинез. Толико је напуштених девојчица. Баш је племенито кад их усвоје.

„Ја сам Лусина пријатељица”, говори Грета. „Какво дивно дете. Мислим да је то дивно.”

„Дивно?”, говори жена.

„То што сте учинили. Што људи попут вас чине.”

„Људи попут мене?” Те речи су могле да изразе увређеност, али нису. Радознала, ето шта је та жена, рекло би се.

„Мислим што сте тако помогли”, говори Грета. „Имам пријатељицу која је усвојила бебу с феталним алкохолним синдромом. Какав терет. Не терет, али...” Трља чело. Главобоља је не пролази. „Колико јој је година?”

„Петнаест месеци му је.”

Младић излази на трем и стаје поред жене. Азијац. Корејац? Отац. Погрешна прича.

Грета пита: „Могу ли да мало узем вашег сина?”

Двоје младих родитеља се згледају. Истовремено, спуштају поглед ка детету. Шта им је основни нагон као родитељима? Да деле или штите? Можда им је прерано да засигурно одреде.

„Само на тренутак?”, говори Грета. „Само на тренутак?” Узалуд се труди да не звучи очајно.

Човек нешто мрмља жени на корејском, како Грета претпоставља. Жена клима главом. Изгледа да је поново трудна, стомак јој изобличује плаве пруге на белом џемперу или беле пруге на плавом џемперу, као што кажу да гравитација изобличује геометрију простор-времена. Грета ће предузети све што може, све сем физичког напада, да спусти руку на ту избочину. Комешање, трепет новог живота – ошамућена је од жеље.

Човек силази с веранде и прилази јој. Долази до живе ограде, граби пуну шаку грања и размиче га да Грета може да се провуче. Грета се погиње и закорачује у празнину, али тесно је. Претешко. Грету обузима паника да неће успети, да ће јој се бол иза очију зацрнити и прогутати је. Мигољи се напред, али да ли успева? Потребна јој је помоћ, да је неко гурне отпозади, и сад јој се чини да се то догађа. Готово као да се поново рађа, односно, управо као да се рађа. Рађа се. Брутална светлост и нешто је гура ка њој, истискује је из густе таме као што се коштица истисне из шљиве.

Речи нису довољне. Прво искуство, искуство новорођенчета, испоставља се као безмало сасвим имуно на упливе језика. Грета и даље зна, у неком смислу, да је била Грета, али та спознаја постаје магловита с временом, као што бива са сном како дан одмиче. Ци-Хван је њено ново име, односно његово. Ци-Хванов старији брат му неуморно понавља име. Кад Ци-Хван буде могао да га каже – имаће осамнаест месеци и изговараће га као „Чу-Он” – више неће бити неко други. Биће само он и наставиће да то буде све док не досегне границе својих способности да то поднесе.

ОТВОРЕНА

Страх од смрти је шести на листи, али је заправо једини страх, тако да су сви страхови тај. Страх од летења, примера ради, који је на првом месту. Зашто би се ико плашио летења ако не мисли да се може срушити? Или број два, од јавног говора. Вратите се у време кад смо били племе негде, а у нас су зуриле очи лавова или вукова, чопор нечег гладног што би да те поједе. И од висине и мрака, то је очигледно. И од блискости, где те је страх да ћеш нестати.

Зато сам закључила, ако се не будем плашила смрти, нећу се плашити ничега. Да бих се ослободила Карла морала сам само да превазиђем тај један једини страх. Ту си се онда појавио Ти.

Чудно је и некако лепо пре свега што ме је Карл упознао с Тобом. Његов тата је веровао, а иако Карл није, сачувао је Књигу, гадну и златне боје, из неког мотела. *У свему имамо невоље*, прочитала сам, седећи на ве-це шољи док су ми наочаре магиле од туша, *али нам се не госађује*. А затим: *И ово се смртно обуче у бесмртност*. То се ради кроз веру, схватила сам, што је беспомоћност. Не могу да учиним ништа, дакле спасена сам. Смртна сам, дакле бесмртна. Носим у себи Твоју смрт, дакле васкрснула сам с Тобом сваког трена сваког дана заувек. Ништа од тога није могуће, дакле истина је.

Сам Карл ме је научио како да верујем, на чудан начин. Карл је, што би се рекло, духовни предузетник, што значи да зарађује новац тако што верује да ће га зарадити. Ствар је у томе што му баш и не иде добро. Не зарађује, а то је зато што не верује у себе, а то је зато што ја не верујем у њега, због чега ме понекад удари хефталицом или бушачем за папир. То јесте, ударао ме је, све до синоћ кад си ми Ти помогао да га оставим.

Између Луке и Јована у примерку Карловог тате, налази се слика Тебе на крсту. Војници су се вратили да Ти сломе ноге, да Ти прекрате муке, али Ти си већ мртав. Да би се уверили, пробадају Те копљем и из Тебе куљају крв и вода, то јесте, људско

и божанско у Теби. Сваки пут ме привуче та рана у Твојој слабини, налик на уста, што на неки начин и јесте, будући да ми се обраћа. Завирујем у њу, у Твоје тело, исто као што завирујем у своје тело кад га Карл отвори, као онда кад ми је расцепио чело до белине, односно лобање. Постоји само унутра и споља, нема разлога да се потресамо.

Карл ме је стигао у предворју кад сам изашла из лифта. У торби сам имала Књигу и још свега неколико ствари, између осталог и црвене гаћице које сам носила прве ноћи с њим.

„Умрећу”, рекао је.

Рекла сам: „Можда.” Мада, сад кад размислим, да ли заправо умиремо чак и кад умиремо?

„Убићу те”, рекао је.

Рекла сам: „Можда. Одох ја.”

И отишла сам. С посла сам аутобусом отишла код Синди, која ме је примила док не нађем стан. Седеле смо синоћ и пиле чај као да смо обичне две девојке, што и јесмо. Она се највише боји напуштања, што је број двадесет, мада би требало да буде више на листи, зар не? Јадни Карл. Надам се да ћеш и њему помоћи. Молим Те, помози му.

На једанаестом месту је страх од цвећа, што је чудно, али ваљда чак и цвеће може да убије или бар људи могу да поверују у то. Људи могу да поверују у било шта. На деветнаестом месту је страх од Тебе, што је шашаво, јер Ти си разлог зашто не морамо ничег да се бојимо. Иако је, наравно, такође тачно да нас можеш убити кад год пожелиш, и хоћеш. Шта год да ме убије, то ћеш бити Ти.

VIA NEGATIVA

Пишем вам како бих додатно објаснила данашњи (прилично бремент) породични састанак. Извињавам се ако сам деловала напрасито, што бих рекла да јесам будући да сам била напрасита. Захвалност за негу коју ви и ваше особље пружате мом мужу превазилази моју способност да је изразим. Не верујем да могу боље од тога.

Мој муж је, такође, очигледно преоптерећен оним што се догађа у њему и остаје осујећен кад покуша да то изрази. Споменули сте јуче да је Марио „замахнуо” на некога (претпостављам да је реч о госпођи Прендергаст?) ко се претерано занимао за његов чоколадни колач. Уверавам вас да Марио никад није покушао да удари никог у животу, а свакако не за ових дванаест година колико га познајем. Он је пацифиста, нежан преко сваке мере. Сви људи, а међу њима и наше двоје младе деце, крију своју патњу од њега да га не би гледали како пати. Да ли би све ово требало да напишем у прошлом времену? Да ли је Марио други човек након несреће? Не видим смисао у бављењу тим питањем.

Известили сте, прилично надмено, рекла бих, да сте успели да наговорите Марија да престане псовати. Нисте били те среће да наговорите господина Воласа да престане викати „бааааам!” сваких минут-два цео дан, примећујем, нити сте

успели приволети ћелаву даму (не могу да јој се сетим имена) да нам више не попује о болестима зуба. Осим плочице поред табле с кључевима службе обезбеђења, мало је чврстих доказа о „исцелитељској мисији Исуса Христа” ваше институције и на томе сам вам захвална. Има ли пак некакве благе побожности у вашој опседнутости скрнављењем?

Као што знате, Маријева главна псовка ових дана јесте „јебем ти бога и срање”. Да ли сам ја једина која се диви ефикасности тог преступа спрема три велика табуа: сексуалног, верског и излучевинског? Разумем да та фраза, па чак још више недавна „у пичку бојје материне”, засигурно тешко пада осетљивијим члановима вашег особља. И мени тешко пада, нарочито ако Марио не изговори ништа друго током посете.

Али, као што сам тврдила на састанку, сматрам да би Марију требало допустити, заправо га подстаћи, да и даље псује. Извињавам се због начина на који сам то срочила („говнар” је термин којем ретко прибегавам), али имам чврст став у вези са тим. Тврдили сте да је његово псовање „когнитивни поремећај”, да има „катастрофалан” утицај на њега, да га претвара у заточеника неоправдано негативног и пасивног односа према сопственом стању. Али то су бесмислице. Псовање убија бол. Доказано је (проверила сам) да ублажавање псовке умањује њену аналгетичку моћ. Заменили Маријево „јебем” са „изем” једнако је што и заменити оксикодон аспирином. И ја бих покушала да неког ударим.

Неподношљиво је то што човека уме да снађе. Верујући су то већ рекли, а сад и мој муж говори исто, или барем то покушава. Замислите то као пут верника, као *via negativa* (и то сам проверила). Замислите да се Марио пробија ка божанском тако што наводи све оно што није Бог. *Нейџи нејџи*, као што се у Индији наводно каже. Јебеш ово, јебеш оно.

Да ли ће нешто преостати кад заврши? Како то да знам?

Кад сам га синоћ успављивала, старији од наша два сина упитао ме је: „Како Марија и даље боли нога кад је више нема?” Мој муж никад није желео да дечацима буде „тата” или „татица”, не питајте ме зашто. Углавном, нисам умела да му одговорим, али ми је пало на памет касније да је фантомски бол безмало парадигма патње. Бол је физички израз губитка. Бол је наше одсуство које се образује у нама. „Његово тело је усамљено без своје ноге.” То би било добро. Зашто никад не могу да се сетим правог одговора у правом тренутку?

Примера ради, уместо да вам данас кажем „јеби се полако”, требало је да кажем: „Сетите се да израз 'бити на мукама' има везе с крстом, с распећем. Сетите се да је чак и Исус плануо пошто је висио неколико сати.”

Да, усамљено. Јебено усамљено. Осетите ли како то „јебено” шири, ослобађа?

Имали сте дуг и тежак дан, с оваквима као ја. Зашто не бисте покушали? Само изговорите.

ИЗ ДНЕВНИКА ДОКТОРА ДАНКАНА МАКДУГАЛА ИЗ ХЕЈВЕРХИЛА У МАСАЧУСЕТСУ

18. октобар 1906.

Отпремио још једног пса на вагу у амбару јутрос, шугаво створење што је узнемиравало Карлтоново стадо. Погодио тачну дозу овога пута, тако да је мешанац брзо изгубио потребу да се опире. Поново је вага мировала у тренутку смрти.

Безмало се потврђује да пас не поседује душевну твар, што ме наравно не ослобађа одговорности да се постарам око његовог укопа. Да немам савести своје, ослонио бих се на Мерину прилику што се скрива иза муслина да ми ту савест обезбеди.

Овчетина за вечеру, мало препечена, али подношљива.

19. октобар 1906.

Отишао у Дорчестер да се поново сретнем с врсним лекаром у санаторијуму и затражим само још једног туберана. Није вољан.

Одлучио да одбацам исходе Предмета бр. 4, у дијабетичарској коми, због проблема с вагом и због поступака оних наметљиваца што су се затекли кад је напослетку издахнуо. Предмета бр. 6 такође, туберкулозног болесника што је премиуно пре него што смо се припремили за њега. Остају четири добра предмета, иако је први и даље најваљанији у покусном смислу, а његов губитак двадесет једног грама у тренутку смрти нам је најпоузданија процена тежине душе.

20. октобар 1906.

Поново ме мучи лумбаго. Кад останемо без тела, да ли још можемо осетити бол? Толико питања преостаје.

21. октобар 1906.

Наставак јучерашњих размишљања: каквим механизмом душа напушта тело? Кроз коју дупљу или уз помоћ којег испарења? Какав се опит може смислити да бисмо то испратили?

Мали Џохансон ми понудио легло кучића, али одбио сам. Вага ми, нажалост, није довољно прецизна да забележи толико сићушну душу. Сем тога, чак и створење лишено душевне твари заслужује свој век на свету.

Јагњећи котлети и остатак Мериног изврсног сулца од нане.

22. октобар 1906.

Да се душа не састоји од етера, те је стога бестежинска, може се закључити из чињенице да је етер једнообразан и нераздвојив на засебне целине, док је код људских бића дељивост и јединственост сасвим суштинска особеност.

Још један пас данас, да потврдим исходе. Ретривер, вероватно чистокрвни, с такозваним „душевним” очима. Болестан, али недостатно – инјекције биле потребне. Поново, вага није забележила промену кад је створење подлегло.

23. октобар 1906.

Стрпљење, стрпљење. Др Л. је писао да примећује како се у тренутку смрти сфинктер и мишићи карличне пречаге опуштају и да се изненадна промена тежине може стога објаснити избацавањем урина и измета. Истакао сам, уз све дужно поштовање, да ни у једном од мојих шест случајева није дошло до столице, те да би такво излучивање свакако остало на ваги, као што се збило с капљом или две урина коју је сваки предмет испустио.

24. октобар 1906.

„Хипотеза о душевној твари заједно с опитним доказима постајања такве твари.” Мери се подсмева мом предложеном наслову, као што се подсмева сваком читавању мог истраживања. Њу не спутава незнање, те мора да је у питању већа мана тврдоглавости.

25. октобар 1906.

Претпостављајући на тренутак да је душа величине тела које настањује, онда је душа, тешка двадесет један грам, а величине човека, мање густине од атмосфере која окружује земљу, па се уздиже без сметње.

Последњи нацрт рукописа за Удружење послат данашњом поштом.

26. октобар 1906.

Поново сан, Предмет бр. 1, али некако и Мери овога пута. Чудно јер је Предмет бр. 1 био далеко флегматичније нарави од моје меланхоличне Мери. Док је њему требало четири сата да умре, њој је био потребан само минут, недовољно дуго за мене да је убедим у веродостојност своје теорије и тако је уверим да њена смрт неће бити смрт. Пробудио се уплакан без разлога.

27. октобар 1906.

Још једаред навалио на Мери после доручка јутрос. Ако душа нема твар, шта ће отпремити човека из његовога самртнога тела? Може ли празнина запримити личност? Може ли ништа бити нешто? Мери се окренула, ћутке, ка судопери, али допуштам себи да сматрам да сам остварио напредак.

Сланина од леђа с Карлтонове свиње.

(С енглеској превео Ђорџ Цвијановић)